

**Diecezjalne Studium
Organistowskie w Rzeszowie**

Materiały formacyjne dla organistów

Maj 2023

Drodzy Duszpasterze i Organiści

W bieżących *Materiałach* zamieszczamy aklamację *Alleluja* autorstwa B. Stępnia wraz z harmonizacją oraz tego samego autora harmonizację pieśni *Ciesz się Królowo*. Nuty zostały zamieszczone za zgodą autora.

W *Zasadach doboru pieśni do liturgii* omawiamy zagadnienia związane z aklamacją przed Ewangelią.

Jak co roku rozpoczynamy rekrutację do Diecezjalnego Studium Organistowskiego. Od ubiegłego roku wprowadziliśmy drugi kierunek obejmujący kształcenie kantora, dyrygenta i animatora życia muzycznego w parafii. Kurs trwa dwa lata, jest przewidziany również rok wstępny i wówczas kształcenie trwa trzy lata. Zajęcia odbywają się w soboty. Wszelkie informacje można uzyskać na stronie internetowej studium.

Zapraszamy również naszych byłych uczniów, którzy z różnych względów nie ukończyli studium, a chcieliby uzyskać dyplom Diecezjalnego Studium Organistowskiego.

Rekrutacja trwa do 16.09.2023 r.

Aklamacja przed Ewangelią

Aklamacja

m. i harm.: B. Stepień

Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al le -

lu - - - ja. Al - le - lu - ja, al - le -

lu - ja, al - le - lu - - - ja.

Werset

Ciesz się, Królowo Anielska

t.: Regina caeli, (Siedl.); m.: (Ch. Śl.)

harm.: B. Stępień

Non legato

Piano introduction in 4/4 time, marked *Non legato*. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines.

1. Ciesz się, Kró - lo - wo A - niel - ska, * we - sel się, Pa - ni nie - bie - ska, *

Musical notation for the first line of lyrics, including piano accompaniment and vocal line.

wszy - scy Ci dziś win - szu - je - my, * z we - se - lem wy - śpie -

Musical notation for the second line of lyrics, including piano accompaniment and vocal line.

wu - je - my: * Al - le - lu - ja.

Musical notation for the third line of lyrics, including piano accompaniment and vocal line.

2. Że Syn Twój już zmartwychwstały,
w niebiosa wszedł do swej chwały;
którygoś Ty godna była,
żeś Go na rękę nosiła. Alleluja!

3. Ciesz się i wesel się w niebie,
proś Go za nami w potrzebie,
byśmy się też tam dostali
i na wiek wieków śpiewali: Alleluja!

Liturgia Słowa – Aklamacja przed Ewangelią (1)

Kolejnym ważnym śpiewem w liturgii Słowa jest aklamacja przed Ewangelią. Warto może jeszcze wspomnieć o samych aklamacjach. Słowo aklamacja pochodzi z języka łacińskiego od *acclamatio* lub *adclamatio*. Oznacza ono okrzyk, zawołanie zwłaszcza ludu jako wyraz podziwu albo dezaprobaty. Stosowane były np. w Rzymie na cześć cesarzy w postaci oklasków i okrzyków. Aklamacje zaczęto również stosować w kościołach np. przy wyborze papieża lub biskupa. Używano ich jeszcze w wielu różnych sytuacjach. Znalazły się również w liturgii i są jej bogactwem. Możemy spotkać dwa rodzaje aklamacji: anamnetyczne (aklamacje po przeistoczeniu) oraz liturgiczne. Do najczęściej stosowanych aklamacji liturgicznych należą: Amen, Alleluja, *Kyrie eleison*, *Sanctus*. Nie należy ich mylić z komendami wydawanymi przez pełniących funkcję liturgiczną. Należy pamiętać, że aklamacje nie są modlitwami, responsoriami czy antyfonami ale formułami, które wyrażają życzenie i są manifestacją wiary.

Słowo *Alleluja* pochodzi z języka hebrajskiego i oznacza „wychwalajcie Pana”. W świecie hebrajskim ta właśnie aklamacja była znana od najdawniejszych czasów. Święty Hieronim uważał, że sam śpiew *Alleluja* po Zmartwychwstaniu Pana Jezusa pochodzi od apostołów. W liturgii śpiew ten pojawia się już w IV wieku i jego źródła należy szukać w liturgiach wschodnich. W tych bowiem *Alleluja* było śpiewem towarzyszącym procesji do Ewangelii. Alleluja pełniło rolę wprowadzenia do Ewangelii, a wersety towarzyszące Ewangelii były zaczerpnięte z psalmów królewskich, które w ten sposób podkreślały majestat Chrystusa. W liturgii koptyjskiej była np. specjalna księga nazywana *Alleluiaria*, zawierająca melodie Alleluja. W liturgiach wschodnich wykonuje się je także w Wielkim Poście ale ma ono wówczas inny charakter. W liturgii rzymskiej *Alleluja* było początkowo wykonywane w tygodniu wielkanocnym, następnie ok. 500 r. śpiewano je od Wigilii Paschalnej aż do Zesłania Ducha Świętego a następnie na niedziele i święta. Prawdopodobnie za czasów papieża Grzegorza Wielkiego przejęto elementy związane z wykonywaniem *Alleluja* z liturgii wschodniej. Jemu też przypisuje się wprowadzenie wersetów do *Alleluja*. Z czasem w wyniku dokładania kolejnych wersetów do *Alleluja* przybrało ono formę responsoryjną. Od ok. VIII wieku zaprzestano wykonywania tego śpiewu w okresie Wielkiego Postu i niektóre dni a w jego miejsce wykonywano traktus (czyli psalm bez refrenu). Warto wspomnieć, że w okresie wielkanocnym w miejsce gradułu śpiewano melizmatyczne *Alleluja*. A zatem *Alleluja* było wykonywane dwukrotnie, jako śpiew między czytaniem i śpiew przed Ewangelią co z resztą znajdziemy w *Graduale Romanum*. Dlaczego w Rzymie rezygnowano ze śpiewu *Alleluja* w niedziele Wielkiego Postu? Prawdopodobnie dlatego, aby śpiew ten wybrzmiał tym radośniej w Wigilię Paschalną. Istniała nawet praktyka tzw. pożegnania *Alleluja* podczas I Nieszporów Siedemdziesiątnicy. Niedziela ta rozpoczynała okres tak zwanego Przedpościa.

Z bardzo bogatej historii śpiewu *Alleluja* wypływa kilka wniosków. Po pierwsze, że *Alleluja* wykonywano zamiast psalmu po drugim czytaniu. Po drugie, *Alleluja* przybierało charakter responsorialny z powodu dodawania kolejnych wersetów przez co zatraciło swoją właściwą formę. I wreszcie w liturgii rzymskiej miało ono charakter radosny, stąd też nie wykonywano go w Wielkim Poście, mszach za zmarłych i w dniach o charakterze pokutnym.

W kolejnym numerze zostaną omówione zagadnienia związane z wykonaniem i melodiami *Alleluja*.